

Article History

Received / Geliş
24.03.2017

Accepted / Kabul
26.03.2017

Available Online / Yayınlanma
28.03.2017

SELF-ASSESSMENT OF TURKISH WRITING ABILITIES OF STUDENTS WHOSE ARABIC NATIVE LANGUAGE

ANA DİLİ ARAPÇA OLAN ÖĞRENCİLERİN TÜRKÇE YAZMA BECERİLERİ ÖZ DEĞERLENDİRMELERİ

Pınar ŞİMŞEK¹

Abstract

The problems encountered in teaching Turkish as a foreign language vary according to the characteristics of target group and especially target groups mother tongue. Writing skill is the language skill area in which the problems of the mother tongue originating from the target groups are tangibly identified. In this way, studies focusing on the determination of the effect of the mother tongue of the target groups on the Turkish writing skill and the solution suggestion continue. In qualification completing the detection work, It is also necessary for the target group to perceive and self-assessment its own writing skills. This requirement is crucial for determining where they are challenged in teaching, for solving these problems, for supporting and enriching the teaching. At Gazi University in TÖMER, 2015-2016 period in YDTÖ program, middle and advanced level, self assessment and perception of their own Turkish writing skills of seventy of the native speakers of Arabic were revealed by structured likert scale surveys. The findings obtained from the questionnaires were interpreted and suggested.

Keywords: Students whose Arabic native language, teaching Turkish as a foreign language, writing skill.

Özet

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde karşılaşılan sorunlar, hedef kitlenin özelliklerine ve özellikle ana dillerine göre değişiklik göstermektedir. Yazma becerisi, hedef kitlelerin ana dilleri kaynaklı sorunların somut olarak tespit edildiği dil beceri alanıdır. Bu minvalde, öğrencilerin(hedef kitlenin) ana dilinin Türkçe yazma becerisine etkisinin tespiti ve çözüm önerileri odaklı çalışmalar yapılmaya devam edilmektedir. Tespit çalışmalarını tamamlar nitelikte, hedef kitlenin kendi yazma becerisini algılaması ve öz değerlendirmesi de gerekir. Bu gereklilik, öğretimde nerede zorlandıklarının belirlenmesi, bu sorunların çözümü için öğretimin desteklenmesi ve zenginleştirilmesi için çok önemlidir. Bu makalede Gazi Üniversitesi TÖMER’de-2015-2016 dönemi YDTÖ programında, orta ve ileri seviyede, ana dili Arapça olan yetmiş öğrencinin Türkçe yazma becerisi algıları ve öz değerlendirmeleri, yapılandırılmış “Likert ölçekli anket” çalışmasıyla ortaya çıkarılmıştır. Anketlerden elde edilen bulgular yorumlanmış ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ana dili Arapça olan öğrenciler, yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi, yazma becerisi.

¹ Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Araştırma Görevlisi.

GİRİŞ

Ydtö (Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi)'de Yazma Becerisi

Yazma, dil becerileri içinde, diğer dil becerilerinin belli ölçülerde gerçekleşmesine bağlı olarak en zor ve son gelişen dil becerisidir. Yazma becerisi bir üretim becerisidir. Üretim becerisi olarak yazma ve konuşma verilebilirken; okuma ve dinleme tüketim becerisi olarak sınıflandırılabilir. Dil üretimi ve dilin anlaşılması ile ilgili zihinsel tüketim düşünüldüğünde; elbette üretimin tüketimden daha zor olduğu açıktır.

YDTÖ'de yazma, ana dil olarak Türkçenin öğretimindeki yazmadan farklı unsurlar içerir. Özellikle süreçler ve süreçlerde odaklanması gereken noktalar açısından farklılıklar bulunur. Yabancı dil öğretiminde yazılı anlatımın amacı, öğrencinin öğrendiklerini uygulaması, dil yapılarına görsel olarak alışması ve bu beceriyi geliştirerek her konuda yazılı iletişim yapabilir hale gelebilmesidir(Güzel ve Barın, 2013,s.283).

YDTÖ' de, yazma becerisinde gelişen öğrenciler öğrendikleri dil üzerinde daha fazla düşünmeye kabil olurlar. Çünkü konuşmadan ziyade yazma, düşüncelerin sınıflandırılmasına, sıralanmasına, biçimlendirilmesine ve anlamlandırılmasına ister istemez daha fazla vakit ayrılmasını ve bunların aynı zamanda somut bir şekilde görülebilmesini sağlar. Yazma becerisi aynı zamanda yaratıcılığın gelişmesi için de bugün bilimsel olarak kullanılması gereken dil edinimi olarak görülür. YDTÖ'de aynı zamanda yazma: "öğrenmek için yazma ve yazmak için öğrenme" (Sarıçam,2015,s.176) olarak ikiye ayrılır. Öğrenciler yazabilmeyi gerçekleştirmede gereken dil bilimsel yapıları öğrenmek için yine yazmayı cümleler ve yapılandırılmış yazma etkinlikleri ile gerçekleştirir. Bu yapıların bağlam içinde öğrenilmesinin ardından yazma metni içinde kullanılması gelir. Yani, yazma YDTÖ için düşünüldüğünde birden bire gelişip öğrencilerin ihtiyacı olan ya da istediği yazılı bir metni ortaya koymasına zühür etmez. Yazma metninin oluşabilmesi ve yazma becerisinin etkili bir şekilde kullanılabilmesi için alt bileşenlerin oluşum süreçlerinin de devam etmesi gerekir. Yazmayı oluşturan aşamalar aşağıdaki gibidir:

- *Alfabe Öğretimi:* Yabancılar için yazma becerisinin ilk adımı olan alfabe öğretimi aşamasında, hedef kitlenin ana dilinin alfabetiyle benzerlikler ve farklılıklar belirlenip karşılaştırmalar yapılarak harflerin yazımı ve seslendirilmesi çalışmalıdır. Bu aşamada dikte çalışmalarına önem verilmelidir.
- *Kelime Öğretimi:* Kelime öğretimi yabancı dilde kelime dağarcığı oluşturmanın en temel gereksinimidir. Öğrenilen dilin söz varlığı dilin kullanılması için sınırsız bir kaynak gibidir. Kelime öğretiminde özellikle görsel ve işitsel araçlardan, yazılım programlarından yararlanma YDTÖ'nün çağın gerektirdiği yeni eğilimleridir. Burada dikkat edilesi gereken seviyeye göre kelime öğretiminin gerçekleştirilmesini sağlamaktır.
- *Cümle Öğretimi:* Yazma becerisi kazanımında, kelimelerin cümle dizimine uygun yerleştirilmesine dair mutlaka öğretim etkinlikleri ve alıştırmaları yapılmalıdır. Öğretilen bir dilin genel düşünce akışı ve bağlamını öğrencilerin özümsemesi sağlanmalıdır. Paragraf öğretimi de bağlamlı cümlelerin bir araya gelmesiyle, metin içi anlam bütünlüğü ve düşünce akışını düzenlemeye faydalıdır.
- *İmla-Noktalama ve Harfleri Doğru Yazma:* Yazılı metin, yazma becerisi geliştirmenin zeminidir ve bu zeminin düzenlenmesi de ancak imla-noktalama ile harf biçimleri ve kelimelerin doğru yazılması ile mümkün olur. Bu unsurlar anlatımı doğrudan etkiler.

- *Alt dilsel-Yapısal yazma unsurları:* Yazma, daha önce belirttiğimiz gibi önce öğrenilmek daha sonra geliştirilmek için kullanılır. Bu bağlamda “yazmanın öğrenilmesinin” içinde yazmaya dair üstte belirtilen aşamalarla birlikte öğrenilen dile ait kurallar gelir. Bu kurallar ancak harfler, harflerden oluşan kelimeler ve kelimelerden oluşan cümleler içinde ve en son metin içinde kendini gösterebilir.

YDTÖ’de üstte belirtilen yazma alt aşamalarının gerçekleştirilmesi ve bu süreçlerin doğru atlatılması-kazanılması yazılı anlatımın gelişmesi ve yazma becerisinin oluşmasında son derecede önemlidir.

Ana Dili Arapça Olan Öğrencilerin Yazma Becerisini Geliştirirken Karşılaştıkları Sorunlar: Ana Dil-Hedef Dil Bağlamı

Ana dili Arapça olan öğrenciler yazma becerisinde, kendi ana dillerinin yapısı kaynaklı ve hedef dil olan Türkçenin yapısına uyum sağlayamamak kaynaklı birçok sorun ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu sorunların genel olarak belirtilmesi öncesinde; Arapçanın genel bilgilerinin, dilin yazma sisteminde Türkçeden farklı olup dikkat çeken bazı yapılarının ve öğrencilerin yazma becerisine taşıdıkları bazı ana dil yapısı özelliklerinin belirtilmesinde fayda görülmektedir.

Arapça, “Hami-Sami Dil Ailesi, Sami Kolu” içinde olup “Çekimli(Bükümlü)” dillerdendir. Arapçada kök bükümlük özelliği ön plandadır. Arapça, dört yüz milyona yakın insanın ana dili, bir milyardan fazla insanın ibadet dilidir. Arapça Arap alfabesiyle kullanılır. Arap ülkeleri dışında; alfabeyle bazı farklı ses ve işaretlerin eklenmesi ile İran, Afganistan, Pakistan gibi birçok Orta Doğu ve Afrika ülkesinin de bu ülkelerde konuşulan dillere uyarlanmış Arapça kökenli alfabeleri bulunmaktadır. Dil, 27 farklı ülkede konuşulmaktadır. Latin alfabesinden sonra dünyada en yaygın olarak kullanılan ikinci yazı sistemi Arapçanın yazı sistemidir. Kur’an’ın yazıldığı alfabe-dil, “Standart Arapça (Fusha)” olarak bilinir ve ortak anlaşma, bu yazıyla gerçekleşir(Arapça standart hali dışında genel olarak beş lehçeye ayrılmıştır). Arapça yazı sistemi ve alfabeyle ilgili bazı özellikler ve Türkçe ile karşılaştırılan bazı yapılar maddeler halinde aşağıdaki gibi sıralanabilir;

- Arapça, Türkçenin aksine sağdan sola doğru yazılır.
- Arap alfabesinde 28 harf bulunmaktadır ve bunun 22’si eski Sami alfabesinden geçmiştir. Harfleri oluşturan temel şekil sayısı 17’dir.
- Arapça alfabedeki her harf, bir kelimedeki konumuna bağlı olarak(bağımsız biçim, kelimedeki ilk, orta ve sonda bulunmaya göre değişen biçimler olmak üzere) dört farklı biçime sahip olabilir.
- Alfabedeki altı harf dışında diğer hepsi kendinden öncekine bağlanabilir.
- Türkçedeki gibi büyük harf- Küçük harf ayrımı yoktur. Harfler sadece küçük biçimleri ile görünür. İmla-noktalama kullanımı son yıllarda Batı tarzında gelişse ve yaygınlaşmaya başlasa da çoğu zaman günlük dilde kullanımına dikkat edilmez.
- Alfabede ünlü sembolü-harfi yoktur, her harf bir ünsüzü gösterir. Ünlüler harf olarak değil, birlikte kullanıldıkları ünsüzlere ünlü yüklemesi yapan işaretler-harekeler olarak gösterilir ve üçe ayrılır ve bu üç ses: “a/e, i, u ”dur.
- Kalın ve ince sesler için ünsüzler değişir.
- İsimler, sıfatlar ve rakamlarda da cinsiyet çekimleri(nötr-eril-dişil) vardır.

- Sadece, temelde iki zaman vardır. Geçmiş zaman ve Geniş (şimdiki) zaman. Gelecek zamanı belirtmek için geniş zamanın başına “se” getirilir.
- Cümle yapısı isim ve fiil cümlesi olarak ikiye ayrılır. İsim cümlesi yapısı: özneyüklem; fiil cümlesinde ise Türkçeden farklı olarak yüklem-özne-nesne dizilimi bulunur.
- Cümlede soru edatı, Türkçede sonda bulunur. Arapçada soru edatı, kelimelerde öne ek de bulunduran Arapçada fiil cümlede başa geldiği için, cümlenin başında yer alır. İsim cümlesinde soru edatı, Türkçedeki sıralama ile aynı sıralamada bulunur.
- Türkçedeki hal ekleri ve hal kavramı ile Arapça hal kavramı ve dil bilgisel karşılığı farklıdır. Türkçede ad durum ekleri kastedilirken; Arapçada aynı kavramın Türkçe dil bilgisel karşılığında durum zarfları kastedilir.
- Kök bükümlü özelliği olan dilde kelimeler, köklere yüklenmiş anlam kalıplarının diğer köklerde de oluşturulması ile ortaya çıkar. Kelime oluşma ve türeme sistemi Türkçeden bu nedenle çok farklıdır. Aşağıda Arapça alfabesi kelimedeki konumlarına göre ve okunuşlarıyla tabloda görülmektedir:

Arap Alfabeti

Yazılış	Okunuş			
Yalın	Sonda	Ortada	Başta	
ا	ا	—	—	elif
ب	ب	ب	ب	be
ت	ت	ت	ت	te
ث	ث	ث	ث	se
ج	ج	ج	ج	cim
ح	ح	ح	ح	hā
خ	خ	خ	خ	ha
د	د	—	—	dāl
ذ	ذ	—	—	zel
ر	ر	—	—	ra
ز	ز	—	—	ze
س	س	س	س	sin
ش	ش	ش	ش	şin
ص	ص	ص	ص	şād
ض	ض	ض	ض	dād
ط	ط	ط	ط	tā (tu)
ظ	ظ	ظ	ظ	za (zi)
ع	ع	ع	ع	avn
غ	غ	غ	غ	gayn
ف	ف	ف	ف	fe
ق	ق	ق	ق	kāf
ك	ك	ك	ك	kef
ل	ل	ل	ل	lām
م	م	م	م	mīm
ن	ن	ن	ن	nūn
ه	ه	ه	ه	he
و	و	—	—	vāv
ي	ي	ي	ي	ye

Şekil 1. Arap Alfabeti. (“<https://tr.wikipedia.org/wiki/>” adresinden yararlanılarak oluşturulmuştur.

Ana dili Arapça olan öğrencilerin, hedef dil Türkçe ve ana dilleri arasındaki bazı farklılıklar ve kendi ana dillerine has bazı özellikler sebebiyle, yazma metinleri içinde, yazma becerisini geliştirirken yaşadıkları sorunlar-hatalar, genel olarak aşağıdaki başlıklara benzer başlıklar ile kategorilendirilir:

- Dilbilgisine dayalı-yapısal hatalar(sorunlar)
- Sözdizimsel hatalar(Sorunlar)
- Uygun sözcük seçimi ile ilgili hatalar(Sorunlar)
- Yazım-İmla Hataları- Harflerin yazımındaki sorunlar
- Metin içi bağlam- Anlatım Hataları(Sorunları²)
- Metin içi Bağlam-Anlatım Hataları(Sorunları)

Bu sorun-hata başlıkları içinde genel olarak ana dili Arapça olan öğrencilerin yazma metinlerinde en sık karşılaşılan sorunlar, alan yazın çalışmaları tarandığında, aşağıdaki gibi maddelendirilebilir:

- Türkçe kelimeleri yazarken ünlü harfleri yazmama veya eksik yazma.
- Hal eklerinden özellikle belirtme durum eki ile yönelme durum ekini karıştırdıkları, çoğu zaman da belirtme durum ekini hiç kullanmadıkları (Bölükbaş,2011.s.1362)
- Türkçede “a-e”, “e-i”, “ö-o”, “o-u”, “ö-ü”, “u-ü” ünlülerinin ayırt edilememesi: ehtiyacı, uluşturmamak, yöntemi...(Şengül,2014,s.336.)
- Arapça ve Türkçe arasındaki söz dizimsel farklılık dolayısıyla cümle kuruluşlarında hatalar yapılması, Türkçe dizilimdeki fiilin sona gelmesi kuralına uymama eğilimi,
- Alfabe farklılıklarından kaynaklı, kelime içinde Türkçe Latin alfabesi harflerinin asıl biçimleri ile doğru bir biçimde yazılamaması ve yazma yönü ile ilgili sorun yaşanması,
- Kelimelerin doğru yazılamaması kaynaklı imla hataları,
- Türkçe gelecek zaman eki yerine şimdiki zaman kullanma eğilimi,
- Büyük ünlü uyumu, Küçük ünlü uyumu, sertleşme, yumuşama, ses düşmesi...vb ses uyumları ve olayları ile ilgili sorunlar...
- Metin içinde, noktalama işaretlerini kullanmama-yanlış kullanma; eklerin yanlış kullanılması, yardımcı fiillerin karıştırılması-kullanılmaması...

Ana dili Arapça olan öğrencilerin Türkçe yazma becerisini geliştirirken karşılaştığı sorunlar genel olarak bunlar olmakla birlikte üstteki kategorilerde, çok değişik hatalara da rastlanmaktadır. Sonuç olarak da bu hatalar Arap öğrencilerin yazıkları metinlerde anlatım, akıcılık, bağlam ve anlaşılabilirlik sorunları oluşturmaktadır.³

Yapılan bu tespit çalışmaları genellikle öğretimin öğretici bakış açısı ile yazma metinleri üzerinden değerlendirme yapılması sonucu ortaya çıkar. Arap öğrenciler, ülkemizde YDTÖ'den en fazla yararlanan yabancı öğrenci grubu olarak bu öğrenci grubunun özellikle “*yazma becerisindeki tutumları ve yazmaya dair kendi öz değerlendirmelerinin*” de ortaya çıkarılması, tespit çalışmalarında gözden kaçırılan sorunları ve aslında talep edileni göz önüne çıkarması bakımından önemlidir.

² F. Bölükbaş'ın(Bölükbaş, 2011,s.1362-1365.) “Arap Öğrencilerin Türkçe Yazılı Anlatım Becerilerinin Değerlendirilmesi” isimli makalesindeki başlıklar ve genel olarak Arap öğrencilerin yazma hatalarının incelendiği çalışmalarda hata sınıflandırılmalarından yararlanılarak oluşturulmuştur.

³ Makale yazarı olarak Gazi TÖMER'de üç sene YDTÖ programı kurlarında(yazma) ders vermiş olup genel olarak bu sorunlara Ana dili Arapça olan öğrencilerde sık rastlanmış bulunmaktayım.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, ana dili Arapça olan öğrencilerin Türkçe yazma becerisinde ana dillerinin etkileri ve Türkçenin yapısında hangi dilsel öğelerde sorun yaşadıklarını bizzat kendilerinin değerlendirdiği öz değerlendirme anketi ile tespit etme ve bulgulardan ortaya çıkan sonuçlara göre ana dili Arapça olan öğrencilerin yazma becerilerinin nasıl geliştirilebileceğine yönelik öneriler ortaya koymaktır.

Araştırmanın Yöntemi

Betimsel araştırma yöntemlerinden “Doküman Analizi” araştırmanın yöntemini oluşturur. Çalışmada ana dili Arapça olan yetmiş TÖMER öğrencisine likert ölçekli anket uygulanmış, anket verileri betimsel istatistik analizi ile analiz edilmiş ve analiz sonuçları tablolaştırılmıştır.

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi, yabancı dil öğretim ilke ve yöntemlerinin Türkçenin yapısına uygun bir şekilde yorumlanıp uygulanması ve AOÇM'nin(Avrupa Ortak Diller Çerçevesi Metninin) dillerin yabancı dil olarak öğretimi ile ilgili ortak temayülleri çerçevesinde gerçekleştirilir. YDTÖ(Yabancı dil olarak Türkçenin öğretimi), ülkemizde genellikle üniversitelerin TÖMER'lerinde; yurt dışında ise Yunus Emre Türk Kültür Merkezlerinde yürütülmektedir. Türkiye'de ve dünyanın birçok ülkesinde, birçok milletten çok farklı ana dillere sahip bireyler, küresel yabancı dil öğretim paydası içinde, Türkçeyi bir yabancı dil olarak öğrenmeyi tercih etmektedir. YDTÖ'de, Türkçe öğrenmek isteyen bireylerin her kıtadan ve ülkeden, her milletten ve ana dilden geldiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Özellikle ülkemize son yıllarda, savaşlar, siyasi ve ekonomik sebepler, eğitim burslarındaki kontenjan artışları...vs nedenleriyle eskisine nazaran üç ilâ beş kat arasında fazla sayıda Arap asıllı öğrenci gelmiş ve gelmeye devam etmektedir. Son yıllarda, YDTÖ'ye bu ana dil grubundaki öğrencilerden(Arap asıllı öğrencilerin) aşırı talep gelmesi; hem on sekiz yaş altı yabancı öğrenciler için MEB'de hem de lisans ve lisansüstü öğretime yönelik genellikle YTB bursu ile gelen öğrenciler için üniversitelerin TÖMER'lerinde ek önlemler, farklı öğretim yöntem ve teknikleri, farklı materyal arayışı ihtiyaçları oluşturmuştur. Alan akademisyenleri hızlı bir şekilde bu ihtiyaca yönelik, Türkçe öğrenen Arap öğrencilerin dil becerisi öğretimleri için tespit ve önerilerde bulunup öğretim materyalleri ortaya çıkarmaya başlamıştır.

Öncelikle dört temel dil becerisinin kazanımında ana dili Arapça olan öğrencilerin öğrenim biçimleri ve öğretim sürecindeki dil edinim süreçleri incelenmiştir. Özellikle Arapça ana dile sahip öğrencilerde konuşma ve yazma becerisinde ciddi sorunlar olduğu ilk etapta dikkat çekmiştir. Yazma becerisi, hiç şüphesiz öğrencilerin ana dili kaynaklı hatalarının somut bir şekilde görüldüğü bir beceridir. Bu da araştırmacıları, öğrencilerin yabancı dili öğrenmelerinde karşılaştıkları-yaşadıkları sorunların tespitini, genellikle bu beceri üzerinden ortaya çıkarmaya yönlendirir.

Bu çalışmada öncelikle YDTÖ de yazma becerisi temel unsurlarına değinilmiştir ve özellikle ana dili Arapça olan öğrencilerin yazma becerisindeki sorunları, Arapça-Türkçe ana dilleri bağlamında ele alınmıştır. Beceriye dair genel bilgiler ve ana dili Arapça olan öğrencilerin, alan yazın taramasıyla, yazma becerisindeki genel hatalarının belirtilmesinin ardından “ Ana dili Arapça olan öğrencilerin yazma becerilerine yönelik “öz Değerlendirmeleri”nin anlaşılması ve ortaya konulması için yapılan likert ölçekli anket çalışması verilerinin SPSS analizlerinden elde edilen sonuçları tablolaştırılmış ve yorumlanmıştır. Son olarak da ana dili Arapça olan öğrencilerin yazma becerisinde, hem genel tespitler hem de öğrencilerin öz değerlendirilmeleri ışığında, ortaya çıkan sorunların çözümüne yönelik önerilerde bulunulmuştur.

BULGULAR

Ana Dili Arapça Olan Öğrencilerin Türkçe Yazma Becerileri Öz Değerlendirmeleri

Öz değerlendirme ölçütlerinin YDTÖ de yabancı öğrenciler için kullanılması; yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde hedef kitlenin öğrenmekte olduğu yabancı dilde, o ana kadar öğrendiklerinin ne kadarını öğrenmiş olduğuna ve hangi aşamada bulunduğu dair öz farkındalığının ortaya çıkarılması ve öğreticinin süreç içinde göremeyip-fark edemediği sorunları göstermesi açısından çok önemlidir. Öz değerlendirmeye yönelik anketler, formlar, yapılandırılmış testler genellikle hangi konuda öz farkındalığın ortaya çıkması isteniyorsa ölçek içindeki başlıkları(maddeleri) ona göre oluşturulur ve düzenlenir. Bu makale çalışmasında ana dili Arapça olan yabancı öğrenciler için öz değerlendirme anket maddeleri; yazma becerileri üzerinde ve özellikle yazma becerisinde ana dillerinin yapıları kaynaklı ve Türkçenin yapısında bu ana dil grubunun uyum sağlayamadıkları konularla ilgili olarak yapılandırılmıştır. Anket çalışması kapsamında öğrencilere bu madde başlıkları “Likert Ölçek ”li olarak hazırlanmış bir şekilde sunulmuştur. Uygulama, Gazi Üniversitesi TÖMER, 2015-2016 YDTÖ programı Orta ve İleri seviyede bulunan ana dili Arapça olan öğrencilere yapılmıştır. Orta ve ileri seviyenin seçilmesinin sebebi, yabancı öğrencilerin yazma becerisinde gelişiminin diğer becerilerden yavaş ilerlemesi ve öz değerlendirme verilerinin sağlıklı elde edilmesinde öğrencilerin bilgi birikimi ve farkındalığa ancak bu seviyelerdede sahip olabilmelerindedir. Yapılan anketin madde başlıkları “Anket Formu” ektedir.

Gü TÖMER, Ana Dili Arapça Olan Öğrenciler İçin Türkçe Öğrenimi ve Yazma Becerisine Yönelik Anket Çalışması

Bu madde başlıkları, “Kesinlikle Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kesinlikle Katılmıyorum” olmak üzere dört derecelendirmeli Likert biçimli ölçekler ile kullanılmıştır. Anket çalışması, 2015-2016 eğitim yılı devam ettikleri seviyenin sonuna doğru, öğrencilerin YDTÖ kurlarında yazma dersi gördükleri zaman diliminde, gerçekleştirilmiştir. Öncelikle veriler SPSS analiz programında “ Betimsel İstatistik Analizleri” ile analiz edilmiştir. Madde başlıkları daha önceki bölümlerde belirtilmiş olan şu üç unsur dikkate alınarak hazırlanmıştır:

- YDTÖ’de yazma becerisini oluşturan unsurlar
- Ana dili Arapça olan öğrencilerin ana dillerinin yapılarının yazma becerisindeki etkileri
- Ana dili Arapça olan öğrencilerin, onlar için hedef dil olan Türkçenin yapısında genel olarak uyum sağlayamadıkları noktalar

Anket verilerinin betimsel istatistikî analizlerden elde edilen sonuçları, ölçek dereceleri yüzdeler haline getirilerek aşağıdaki gibi tablolandırılmıştır. Aşağıdaki tabloda, “Kesinlikle Katılıyorum” ve “Katılıyorum” cevapları birbiriyle gruplandırılarak “1” rakamı ile “Katılmıyorum” ve “Kesinlikle Katılmıyorum” cevapları da kendi arasında gruplandırılarak “2” rakamı ile kodlanmıştır. Bu tablo, seviyelere göre ana dili Arapça olan öğrencilerin cevaplarından elde edilen sonuçların bütüncül olarak görülebilmesi için bu şekilde yapılandırılmıştır.

GÜ TÖMER 2015-2016, ANA DİLİ ARAPÇA OLAN ÖĞRENCİLERİN YAZMA BECERİSİ ÖZ DEĞERLENDİRMELERİ	B1 Seviyesi		B2 Seviyesi		C Seviyesi	
	(%)	%	%	%	%	%
	1	2	1	2	1	2
Türkçe Öğrenirken "Okumada" zorlanıyorum	68	32	50	50	44,5	45,5
Türkçe Öğrenirken "Yazmada" zorlanıyorum	60	40	65	35	66	34
Türkçe Öğrenirken "Konuşmada" zorlanıyorum	76	24	63	37	63	37
Türkçe Öğrenirken "Dinleme- anlamada" zorlanıyorum	60	40	59	41	33	67
Cümlelerin öğelerini doğru sıralayabiliyorum. (Özne-Nesne-Yüklem)	60	40	57	43	66	34
Harfleri Doğru yazmakta zorlanıyorum.	60	40	26	74	22	78
Türkçe yazarken imla-noktalamada zorlanıyorum.	60	40	47	53	66	34
Türkçe yazarken ekleri kullanmada zorlanıyorum.	68	32	42	58	77	23
Hâl eklerini "a/e, ı/i, de/da, den/dan" kullanmada zorlanıyorum.	44	56	39	61	44	56
"ı,i,o,ö,u,ü" sesli harflerini sürekli karıştırıyorum, yanlış yazıyorum.	40	60	60	40	55	45
"s,ş,g,ğ,b,p,r,m,n" sessiz harflerini sürekli karıştırıyorum, yanlış yazıyorum.	32	68	14	86	22	78
Türkçe alfabe ile soldan sağa doğru yazarken çok zorlanıyorum.	41	59	16	84	-	-
Yardımcı fiilleri yazarken zorlanıyorum.	44	56	36	64	11	89
Bir ek ile birlikte yazılan kelimeleri kullanırken zorlanıyorum.	56	44	32	68	66	34
Yazarken kelimelerin anlamlarını karıştırıyorum, uygun kelimeyi seçemiyorum	41	59	43	57	33	67
Türkçeyi kendi ana dilime yakın buluyorum.	32	68	38	62	44	56

Sonuçlardan görüldüğü üzere, öğrenciler, en çok zorlandıkları becerileri konuşma ve yazma becerileri olarak gösterir. B1 seviyesinde Ana dili Arapça olan öğrenciler yazma becerilerinin gelişimi ile ilgili olarak en çok: "Ekleri kullanma, kurallı cümle oluşturma, imla-noktalama ve harfleri doğru yazma" noktalarında zorluk yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

B2 seviyesinde ana dili Arapça olan öğrenciler yazma becerilerinin gelişimi ile ilgili olarak en çok: " Sesli harfleri karıştırma, harfleri doğru yazma, imla-noktalama, eklerin kullanımı ve uygun kelimeyi seçememe, yardımcı fiiller, cümle dizimi" noktalarında zorluk yaşadıklarını ifade ederler.

C seviyesi olarak gösterilmiş ileri seviyede ana dili Arapça olan öğrenciler yazma becerilerinin gelişimi ile ilgili olarak en çok: " Cümle dizimi, imla-noktalama, bazı sesli ve sessiz harfleri karıştırma, ekleri kullanma" konularında zorluk yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Ana dili Arapça olan öğrencilerin yazma becerilerine dair öz değerlendirmeleri göstermiştir ki; öğrenciler orta ve ileri seviyede hala temel seviyede çözülmesi gereken problemler ile uğraşmaya devam etmektedirler. Nitekim bu sahada yazma metinleri üzerinde görülen sorunlarla da başdaşmaktadır. Özellikle ana dili Arapça olan öğrencilerde tüm seviyelerde ortaya çıkan sorunlar: Genel olarak imla-noktalama hataları, alfabe öğretimi eksiklikleri kaynaklı harflerin doğru yazılmaması ve buna dair imla hataları; genel olarak eklerin kullanımı, kelimeye çeşitli fonksiyonları katmak ve kelimeyi değiştirmek için yapılan ekleri ekleme biçimleri üzerindeki hatalar; söz dizimi ve cümle içi bağlam hataları ile bu bağlam hatalarının metne yansımaları, kelimelerin anlamlarına göre cümle içinde yanlış kullanımı- yanlış kelime seçimidir.

Normal şartlarda temel seviyede çözülmeye başlayan ve orta ve ileri seviyede de çözülmüş olması gereken bu sorunlara yönelik yapılması gereken en temel şey öncelikle

alfabe öğretimidir. Alfabe öğretimi sadece harflerin öğrencilere tanıtılması ve Türkçenin ses özelliklerinin öğrencilere gösterilmesi şeklinde programların ilk bir haftasında şöyle bir üstünden geçme olarak devam ettiği sürece, bu sorun kaynaklı hatalarda azalma olmayacaktır. Alfabe öğretiminin doğru ve tam gerçekleştirilmemesi sonucunda zorluklar, üste de belirtildiği üzere, yazma becerisinde orta ve hatta ileri seviye sonuna kadar devam eder. Kaldı ki dil öğretimi bir süreçtir ve sürekli yenilenmesi gereken öğretim unsurlarından oluşur. Buradan kasıt; alfabe öğretiminin, ses değerlerinin ve yazı sembollerinin karşılaştırmalarının, dikte çalışmalarının yapılması ve bunların temel seviyede ağırlıklı olmakla birlikte orta ve ileri seviyede de devam etmesi gerektiğidir. Dikte çalışmaları ve bu çalışmalara yönelik anında geri dönütler alfabe öğretimi kaynaklı harfleri doğru yazma ve imla hatalarını aza indirecek, ana dili Arapça olan öğrencilerin Türkçenin en küçük yapı taşından metin oluşturmaya doğru giden yola dair farkındalık geliştirmelerini ve dilin yapısını özümsemelerini sağlayacaktır. Nitekim ana dili Arapça olan öğrencilerin yazma becerilerinin gelişimi için önerilerinde Bölükbaş da (Bölükbaş, 2012,s.1365): “Arap öğrencilerin derslerde özellikle ünlü harflerin öğretimini pekiştirici etkinliklere yer verilmeli, öğrencilere dikte çalışmaları yaptırılarak her öğrencinin her şeyden önce Türk alfabesini tam olarak öğrenip öğrenmedikleri denetlenmelidir.” der ve bu yazım yanlışlarının orta ve ileri seviyede de devam ettiğini belirtir. Özellikle yazım ile ilgili bu sorunlarının çözümünde ana dili Arapça olan öğrencilerin çoklu ortamlardan yazılım programları ve web tabanlı site ve iletişim portallarından yararlanmaları sağlanmalıdır.

Dilsel alt yazma sorunları ya da yapısal sorunlar olarak gördüğümüz eklerin kullanımı, kelime oluşturma ve kelimelerin anlama göre cümlede bulunması, ses olayları ve ünlü uyumları kaynaklı sorunlar ile yardımcı fiillerin, edatların, zamirlerin kullanımıyla alakalı sorunlar için ise “Kontrollü Yazma Teknikleri” içinde “boşluk doldurma, eşleştirme, sınıflandırma, doğru-yanlış... vs” gibi alıştırmalar yaptırılmalı ve özellikle bu alıştırmalarda yanlışların düzeltilmesine yönelik geri dönütler anında verilmelidir. Öğretimin nasıl gerçekleşeceği gibi ne zaman gerçekleşeceği de önemlidir. Öğrencilere yazma dersi içinde yazma uygulaması yaptırılması bir zorunluluktur ki anında geri dönüt verilebilsin. Bu bağlam sınıf mevcutlarının da öğretimin kalitesi için sınırlandırılmasını gerektirir. Orta ve ileri seviyelerde yine bu üstte geçen sorunlara yönelik yapılandırılmış güdümlü yazma teknikleri ve yapılandırıcı yazma teknikleri uygulamalarına ihtiyaç vardır. Sorunların geri dönütlerle giderilmesi ardından “verilen bir metni yeniden yazdırma tekniği” de yazma becerisi gelişimi için asla terk edilmemesi gereken bir uygulamadır. Yazma becerisi, sürekli uygulama ve tekrar yapmadan asla gelişemeyecek bir beceridir. Ancak bunun, ana dili Arapça olan ve diğer ana dillere sahip öğrenciler için de genel olarak geçerli bir şekilde, bilgisayar ve çoklu ortamlarda değil de el ile ve el yazısı ya da matbu yazı ile yazma metni bağlamında öğrencinin bizzat kendisi tarafından yaptırılması sağlanmalıdır. Çoklu ortamlar özellikle kontrollü yazma teknikleri için kullanımda pratiklik gösterebilir. Günday (Günday,2015,s.240), çoklu ortamlardan yabancı dil öğretiminde nasıl yararlanılacağına dair şu kısımlara dikkat çekmiştir: “ Alanla ilgili bilgi ve dokümanlar online sisteme dahil edilebilir, doğrudan ders niteliğinde hazırlanmış materyallere ulaşılabilir”. Günday’ın çoklu ortamlardan faydanlanmak adına dikkat çekmeye çalıştığı noktalar genellikle okuma becerisi gelişimi ve dil bilgisel yapıların öğretimi için ve yazma becerisinde de ancak daha önce belirttiğimiz gibi kontrollü yazma alıştırmalarına yönelik uygulamalar için kullanılabilir. Ancak yazmanın, bilişsel olduğu kadar kâğıt üzerinde fiili olarak gerçekleşen bir beceri olduğu öğrencilere unutturulmamalıdır. Bu nedenle öğrencinin bilfiil yazmadığı ve klavyeyi kullanarak sembolleri seçip birleştirdiği çoklu ortamda metin yazma çalışmaları, yazma becerisinin gelişimi için yeterli değildir.

YDTÖ alanında hedef kitle olarak karşımıza en kalabalık şekilde geçen ana dil grubu, ana dili Arapça olan öğrencilerdir. Ülkemizin bulunduğu coğrafi alan, siyasi ve sosyal şartlar, bölgede yaşanan kaos ve savaşlar, Türkçenin bir yabancı dil olarak eskisine nazaran çok daha fazla tercih edilir olması gibi sebeplerle bu ana dile sahip öğrencilerin ülkemizde veya kendi ülkelerinde Türkçe öğrenme talepleri görünen o ki artarak devam edecektir. Bu ana dil grubunun sahadaki kalabalıklığının, onu diğer ana dil gruplarındaki öğrencilerden ayrı bir öğretime tabi tutulması gereksinimini ortaya çıkarır. Bu da ancak bu öğrencilerin ana dilleri ile Türkçe arasında köprüler kurularak gerçekleştirilebilir. Öğrencilerin ana dil yapıları ile Türkçenin dil yapısı arasında, yazma becerisi ve yazma metinleri yüzeyinde görülebilecek yapılandırılmış yazma tekniklerinin uygulanabileceği çalışmalara ve materyallere ihtiyaç vardır. Bu noktada öğrencilerin kendilerini Türkçe yazma becerisinde nerede gördükleri, hangi noktalarda-unsurlarda sorun yaşadıklarının yine kendilerince ifade edilmesi elzemdir. Çünkü daha önceki verilere göre hazırlanan her tespit çalışması sürekli olarak yenilenmeye ihtiyaç duyar ve bir konu dâhilinde yazma metni içinde öğrencinin kendini yazılı olarak yeteri kadar ifade etmeye fırsat bulamayacağı noktalar daima bulunabileceğinden, öğrencinin genel olarak yazma becerisi dersi içinde hangi sorunları yaşadığını belirtmesi daha kesin bir şekilde dikkate alınması gereken tespitler içindedir. Ayrıca sorun odaklı ve anında ihtiyaca dönük çalışma biçimleri için öz değerlendirme anket verileri, öğretimde akıcı bir sorun tespiti sağlar ve çözüm yöntemi olarak etkilidir. Öz değerlendirme aynı zamanda öz yeterlik algısının da değerlendirilmesi anlamına gelir. Büyükkiz doktora tez çalışmasında (Büyükkiz,(2011),s.152), yabancı öğrencilerin öz yeterlilik algısı ile ilgili olarak: “öğrencilerin öz yeterlik algıları ile yazılı anlatım becerileri arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.” sonucuna bilimsel çalışması neticesinde ulaşmıştır. Öz değerlendirme, öz yeterliği sorgular ve öğrencinin yazma becerisi kazanma sürecine aktif olarak katılmasını ve bu süreçteki gelişiminin farkında olmasını sağlar.

Sonuç olarak yazma becerisi üzerine geliştirilen öneriler, öncelikle ders içinde öğrencilerin yazma becerisini geliştirmek için uygulamalar, sınavlar ve çeşitli tekniklerin yapılması sonucu oluşturulan doküman incelemelerinden elde edilen tespitler ile ortaya konur. Ancak öğrencilerin öz yeterlik ve öz değerlendirmeleri, diğer dil eğitim süreçleri için ne kadar önemliyse, aynı şekilde YDTÖ için de hem ana dili Arapça olan öğrenciler hem de tüm YDTÖ hedef kitlesini oluşturan öğrenciler için; yazma süreçlerini içselleştirip fark etmelerinde, motivasyonlarının artmasında ve genel yazma sorunları tespitinde birincil ağızdan tespitler için önemlidir, etkilidir.

KAYNAKÇA

- Bölükbaş, F. (2011). *Arap öğrencilerin Türkçe yazılı anlatım becerilerinin değerlendirilmesi*, Turkish Studies, S.6/3, s.1357-67.
- Açık, F. (2008). *Türkiye’de yabancılara Türkçe öğretilirken karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri*.
http://turkoloji.cu.edu.tr/pdf/fatma_acik_yabancılara_turkce_ogretimi.pdf
- Subaşı, D. A. (2009). *TÖMER’de yabancı dil olarak Türkçe Öğrenen Arap öğrencilerin kompozisyonlarında hata analizi*. Uluslar arası KIBRIS Üniversitesi, II. Dünya Dili Türkçe sempozyumu Bildirisi.
<http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/27/1605/17285.pdf>
- Şengül, K. (2014). *Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde alfabe sorunu*. Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, S.3/1, S.325-339.
- Güzel A.ve Barın E.(2013). *Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi*, Ankara: Akçağ.
- Sarıçoban, İ. (Ed.). (2015, s.176). *Yabancı Dil Olarak Türkçenin Öğretimi Metodolojisi*, Ankara: Anı.
- Demirel, Ö. (2007). *Yabancı Dil Öğretimi: Dil Pasaportu, Dil Biyografisi, Dil Dosyası*, Ankara: Pegem.

- Günday, R. (2015). *Yabancı dil öğretiminde yaklaşımlar, yöntemler, teknikler ve multimedya araç ve materyalleri*. Ankara: Favori.
<http://aboutworldlanguages.com/arabic-overview>, 2016.
- Büyükikiz Kaan, K. (2011). *Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Yazma becerileri ile Öz yeterlilik Alguları Arasındaki İlişki Üzerine Bir araştırma*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şahin, Ş ve Günday H. (2001). *Arapça Dil Bilgisi-Sarf Bilgisi*, İstanbul: Alfa.
- Yaylı D. ve Bayyurt Y. (2009). *Yabancılara Türkçe Öğretimi: Politika Yöntem ve Beceriler*, Ankara: Anı.
- Arslan, M. (2011). *Yabancılara Türkçe Öğretim Kılavuzu*, Ankara: Nobel.
- Durmuş, M. (2013). *Yabancılara Türkçe Öğretimi*, Ankara: Grafiker.

EKLER

Anket Formu

Gazi Üniversitesi TÖMER

Değerli öğrenciler bu anket, yabancılar Türkçe öğrenmeye yönelik bir akademik araştırmada kullanılmak üzere yapılmaktadır. Cevapladığını için teşekkür ederim. (This survey will be used in a major project/for research for you. Thank you for your reply.)

Ad-Soy adı: Ana diliniz:(mother tongue)

Sınıf: ...T..... Seviye: (Current Turkish learning course/degree:A1-A2-B1-B2-C ?)

Sizin İçin En Uygun olanı işaretleyiniz.(X)		En az bir kez kullanmış (At least once)	En az bir kez kullanmış (At least once)	En az bir kez kullanmış (At least once)	En az bir kez kullanmış (At least once)
1.	Türkçe öğrenirken "Okuma"da çok zorlanıyorum.(I have great difficulty in reading Turkish.)				
2.	Türkçe öğrenirken "Yazma"da çok zorlanıyorum.				
3.	Türkçe öğrenirken "Konuşma"da çok zorlanıyorum.				
4.	Türkçe öğrenirken, "Dinleme-Anlama"da çok zorlanıyorum.				
5.	Cümlelerin öğelerini doğru anlayabiliyorum. (Özne-nesne-yüklem) (I can't understand the elements of the sentences.)				
6.	Türkçe yazarken "İmlâ-mektâlemada" çok zorlanıyorum. (I have great difficulty reading and punctuating when writing Turkish.)				
7.	Türkçe yazarken "okun kullanmada" zorlanıyorum. (I have difficulty in using affixes.)				
8.	Hal öklonini "a/a, /ı/ de/da, den/den" kullanmada çok zorlanıyorum. (I have difficulty using affixes.)				
9.	"ı, i, e,ü,ö,ü" sesli harflerini doğru kullanıyorum, yanlış yazıyorum. (I can't use vowels when writing Turkish.)				
10.	"a,ı, e,ü, ö,ü" sesli harflerini doğru kullanıyorum, yanlış yazıyorum.				
11.	Türkçe alfabe ile soldan sağa doğru yazarken çok zorlanıyorum. (I have great difficulty writing from left to right in the Turkish alphabet.)				
12.	Yardımcı fiiller yazarken zorlanıyorum. (I have great difficulty writing auxiliary verbs. Examples: memnun olmak, dışlanmak.)				
13.	Bir de ille birlikte yazılan kelimeleri kullanırken zorlanıyorum. (I have trouble using the words written after affixes. Examples: düşünmek, düşünmekten.)				
14.	Yazarken kelimelerin anlamlarını kullanıyorum, uygun kelimeyi seçmiyorum. (I can't use the meaning of words as I use them and can't select the appropriate word.)				
15.	Harfleri doğru yazmada (Tipografi) zorlanıyorum.(I have difficulty in writing letters correctly.)				
16.	Türkçeyi kendi ana dilime yakın buluyorum.(Turkish, I find it close to my mother tongue.)				
17.	Ana dili aynı olanlar, aynı anda Türkçe öğrenmelidir. (The mother tongue of those who are of the same language is Turkish in the same way.)				